

ЗБИТ

2022

ЦЕНТРАЛЬНОЇ
ВИБОРЧОЇ
КОМІСІЇ

”

Почну з того, що чітко усвідомлюю: цього звіту могло і не бути. Тим, що він є, завдячуємо Збройним Силам України, за чиїми плечима ми функціювали, працювали і всіма способами не просто тримали тил, а й намагалися дбати про майбутнє України.

Цей рік, 2022, без сумніву, був найважчим в історії незалежної України. Найважчим для країни, найважчим для Центральної виборчої комісії. Попри те, ми, як і інші державні та недержавні інституції, як всі українці, щодень, під вибухи снарядів, зі світлом і без нього працювали на благо України. Бо після Перемоги на нас чекає багато роботи, чимало виборів: тих, що мали відбутися в цьому році, тих, які планувалися пізніше, тих, що відбудуться на звільнених територіях.

Про напрацювання, підготовку до виборів після війни, а також про роботу Центральної виборчої комісії у найважчий для всієї України рік – у нашому щорічному звіті».

*Голова ЦВК,
Олег Діденко*

ЗМІСТ

1. ПОЧАТОК ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ ТА ЗАКЛИКИ КОМІСІЇ ДО СВІТУ ПРИПИНИТИ СПІВПРАЦЮ З КРАЇНАМИ-АГРЕСОРКАМИ	4
2. ПСЕВДОРЕФЕРЕНДУМИ РФ ЯК ГРУБІ ЗАЗІХАННЯ НА СВІТОВИЙ ДЕМОКРАТИЧНИЙ ПОРЯДОК: РЕАКЦІЯ ЦВК	8
3. ЦИФРИ І НАПРАЦЮВАННЯ	16
4. ЗМІНИ ДО СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ВИБОРЧОЇ КОМІСІЇ НА 2020 – 2025 РОКИ ТА СТВОРЕННЯ ЦЕНТРУ ПІДГОТОВКИ УЧАСНИКІВ ВИБОРЧИХ ПРОЦЕСІВ	22
Створення центру підготовки учасників виборчих процесів	25
Навчання фасилітаторів	26
5. ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР ВИБОРЦІВ	28
Реєстр до війни. Цифри	29
6. МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ	32
Проекти міжнародної технічної допомоги	38
7. КОМУНІКАЦІЯ	42
Внутрішня комунікація	49

Робота Комісії
під час війни

**ПОЧАТОК
ПОВНОМАСШТАБНОГО
ВТОРГНЕННЯ ТА ЗАКЛИКИ
КОМІСІЇ ДО СВІТУ ПРИПИНИТИ
СПІВПРАЦЮ З КРАЇНАМИ-
АГРЕСОРКАМИ**

24 лютого представники Центральної виборчої комісії повинні були взяти участь у вебінарі на тему **«Захист демократії в Україні - захист демократії в усьому світі»**. Але він не відбувся, бо з самого ранку стався повномасштабний напад РФ не лише на демократію в Україні, а й країна-агресорка зазіхнула та намагалася нівелювати світові демократичні цінності. Росія розпочала неоголошену війну проти незалежної України.

Під гулом ворожих літаків та під вибухами ракет майже всі співробітники Комісії зібрались на роботі у приміщенні ЦВК. Президент України оголосив про введення воєнного стану на всій території нашої держави, а Верховна Рада України невідкладно затвердила відповідний Указ. Тож Комісія провела термінове засідання, на якому постановила **припинити виборчі процеси всіх виборів та процеси ініціювання всеукраїнського референдуму**.

Адже згідно з частиною першою статті 19 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» в умовах воєнного стану забороняється проведення загальнодержавних та місцевих виборів, всеукраїнських та місцевих референдумів. Також статтею 20 Закону України «Про всеукраїнський референдум» встановлено обмеження щодо призначення (проголошення) та проведення всеукраїнського референдуму в разі введення воєнного чи надзвичайного стану в Україні або окремих її місцевостях.

На той момент тривали понад 100 виборчих процесів: позачергових, проміжних та повторних місцевих виборів, а також проміжних виборів народного депутата України 27 березня 2022 року в ОВО #206 та процесів ініціювання всеукраїнських референдумів. Було прийнято рішення про тимчасове припинення функціонування Державного реєстру виборців на час дії воєнного стану для захисту цілісності його бази даних, персональних даних, що зберігаються в цій базі, захисту Державного реєстру виборців від несанкціонованого доступу та використання, копіювання, спотворення, знищення його даних і забезпечення кіберзахисту.

У перші дні повномасштабного вторгнення Комісія розпочала активну комунікацію на міжнародному рівні. Закликала міжнародні організації, які сповідують демократичні цінності у своїй діяльності та займаються виборами, та органи адміністрування виборів інших держав:

ізолювати країни-агресорки від участі в профільних організаціях;

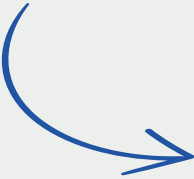
припинити співпрацю з органом адміністрування виборів рф та білорусі;

унеможливити подальше членство країни-агресорки в міжнародних інституціях до відновлення демократичного режиму в цій країні.

Реакція демократичного світу не забарилася. Першою відгукнулася Польща. Державна виборча комісія Республіки Польща заявила, що припиняє контакти з російськими виборчими інституціями, і ухвалила рішення «не брати участі у роботі організацій, до яких можуть належати органи держав, діяльність яких грубо перечить демократичним цінностям і порушує права людини».

На заклик Комісії було організовано голосування у профільній організації – АОВЄ (Асоціації організаторів виборів країн Європи), за виключення виборчих органів росії та білорусі. Проте за результатами голосування країн-членів АОВЄ рішення про виключення виборчих органів росії та білорусі не було прийнято.

ЦВК України не могла перебувати поруч та толерувати присутність недемократичних органів адміністрування виборів у складі міжнародної інституції, тому вийшла зі складу учасників АОВЄ. Також відреагували Державна виборча комісія Республіки Польща та Державна виборча комісія Словенської Республіки, заявивши про вихід з АОВЄ. За ними – Державна виборча комісія Республіки Хорватія та Центральна виборча комісія Литовської Республіки. Звісно, це призвело до розпуску АОВЄ. На сьогодні тривають перемовини щодо створення нової всеєвропейської асоціації ОАВ. Наша позиція щодо цього питання категорична – у складі нової організації не повинно бути виборчих органів, уряди країн яких є відверто недемократичними та порушують засадничі норми міжнародного права.

Робота Комісії
під час війни

**ПСЕВДОРЕФЕРЕНДУМИ РФ ЯК
ГРУБІ ЗАЗІХАННЯ НА СВІТОВИЙ
ДЕМОКРАТИЧНИЙ ПОРЯДОК:
РЕАКЦІЯ ЦВК**

Захоплюючи українські території, росія одразу намагається легітимізувати ці захоплення так званими референдумами. З початку березня постійно лунають «новини» про проведення псевдореферендумів на тимчасово окупованих українських землях. Агресору це потрібно для картинки на своєму телебаченні, аби виправдати криваву війну в Україні.

На ці повідомлення ЦВК реагує роз'ясненнями про те, що такі псевдореферендуми незаконні, а за їх організацію та участь у них передбачено кримінальну відповідальність. Комісія закликає жителів тимчасово окупованих територій не співпрацювати з державою-агресоркою.

При цьому ЦВК отримує звернення членів територіальних виборчих комісій з окупованих російськими військами територій. ТВК просять припинити подальше виконання ними своїх обов'язків у зв'язку з воєнним станом та з огляду на ризики для життя і здоров'я їх та їхніх родин.

Окупанти змушують членів ТВК до протиправної діяльності з організації та проведення незаконних референдумів.

Тому **04 квітня**

Комісія встановила, що на період дії воєнного стану на окремих територіях України (де перебувають збройні сили рф) **зупиняється повноваження та діяльність ТВК і їх членів** у зв'язку з наявністю загрози громадській безпеці і порядку, життю і здоров'ю членів таких виборчих комісій, а також загрози організації, підготовки та проведення рф незаконного референдуму чи виборів.

15 липня

ЦВК постановою затвердила Заяву та звернулася до Міністерства закордонних справ з проханням довести до відома текст цієї Заяви до іноземних держав та міжнародних організацій, які ЦВК закликала:

! засудити спроби рф провести на тимчасово окупованих територіях України псевдореферендуми;

✗ не брати участі та не сприяти їх організації та проведенню в будь-яких формах;

✗ не визнавати жодних результатів таких «народних волевиявлень»;

! застосувати персональні спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції) стосовно громадян РФ, причетних до організації заходів щодо підготовки та проведення псевдореферендумів;

! посилити політико-дипломатичний тиск на РФ та подати їй чіткі сигнали щодо невідворотних негативних наслідків для неї за чергову спробу протиправної зміни міжнародно визнаних кордонів України. Також Комісія звернулась до Служби безпеки України та Державного бюро розслідувань щодо оперативного розслідування з метою недопущення організації та проведення незаконних референдумів та закликала громадян України, які проживають на окупованих територіях, не брати участі у псевдореферендумах.

Референдум:

- ✓ проводить ЦВК відповідно до закону
- ✓ з дотриманням міжнародних норм
- ✓ не у воєнний час

Демократія

ЦВК

Псевдореферендум:

- ✗ фальсифікований
- ✗ нелегітимний
- ✗ насильницький
- ✗ не визнається демократичним світом

кримінальна відповідальність, санкції

06 вересня

Голова Комісії Олег Діденко виступив на брифінгу з міжнародними журналістами, який провели Громадянська мережа ОПОРА та Центр Протидії Корупції, з чітким засудженням псевдореферендумів на українських землях:

«Ті дії, які відбуваються на тимчасово окупованих територіях, **не мають нічого спільного з референдумом**»

«Псевдореферендум РФ – це приховане **посягання на глибокі цінності, це руйнування світового порядку**. Також це **спосіб виправдання воєнних злочинів та війни**»

«По аналогії зі злочинами проти власності, у нас відбувається **міжнародний розбій**. У нас крадуть території із застосуванням насильства. І хочуть прикрити це видимістю референдуму, фактично згадкою про референдум»

«Це небезпечно, бо формується картина світу, у якій одна держава може захопити територію іншої держави, **влаштувати терор проти її громадян**, прикриваючись демократичними інститутами, легітимізуючи захоплення нібито референдумом»

Закликаємо наших громадян **фіксувати та документувати** інформацію про **організаторів** таких псевдореферендумів.

Бо тимчасово окуповані території будуть звільнені, а злочинці – покарані.

А вже через кілька тижнів, у вересні, рф, попри всі міжнародні норми світового правоустрою, організувала імітацію «народного волевиявлення» на тимчасово окупованих частинах територій Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей.

Комісія одразу **заявила**, що ходіння окупантів з автоматами по хатах та під'їздах, «голосування» без жодних документів, а головне – «намальовані» заздалегідь результати не мають нічого спільного з демократичним інститутом референдуму.

ТАКИМ ЧИНОМ КОМІСІЯ ВКОТРЕ:

! засудила протиправну організацію та проведення рф 23 – 27 вересня 2022 року псевдореферендумів на тимчасово окупованих територіях України;

! наголосила на кримінальній відповідальності за участь в організації та проведенні незаконних референдумів;

! закликала іноземні держави та міжнародні організації засудити дії рф та її окупаційних адміністрацій, не визнавати жодних результатів таких псевдореферендумів, а також сприяти якнайшвидшому припиненню рф окупації українських територій;

! закликала органи адміністрування виборів демократичних держав, профільні міжнародні організації припинити будь-яку співпрацю з державою-агресором та її органами, припинити членство рф у міжнародних інституціях та не допускати участі її громадян у спостереженні за виборами як міжнародних спостерігачів.

Загалом ЦВК ухвалила три постанови з обґрунтуванням нікчемності псевдореферендумів. Протягом дев'яти місяців Комісія закликала світ не визнавати жодних результатів «народних псевдоволевиавлень», а також застосувати персональні спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції) щодо громадян рф, причетних до організації підготовки та проведення псевдореферендумів. ЦВК запропонувала посилити політико-дипломатичний тиск на рф та подати їй чіткі сигнали щодо невідворотних негативних наслідків для країни-агресора за чергову спробу протиправної зміни міжнародно визнаних кордонів України.

Дипломатичний тиск та міжнародна комунікація державних органів України одразу дають свій результат. Протягом місяця після проведення псевдореферендумів Австралія, Велика Британія, Європейський Союз, Канада, Нова Зеландія, США, Швейцарія та Японія ввели понад 600 персональних обмежень, переважна більшість яких стосується посадовців держдуми рф та російської цвк, причетних до проведення псевдореферендумів на тимчасово окупованих українських територіях.

Крім того, тоді ж Служба безпеки України оголосила підозри понад 50 так званим посадовим особам у колабораціонізмі за організацію «народного волевиавлення». При цьому в СБУ попередили, що злочини проти основ національної державності України не мають строку давності, тому всі винні відповідатимуть за скоєне перед законом.

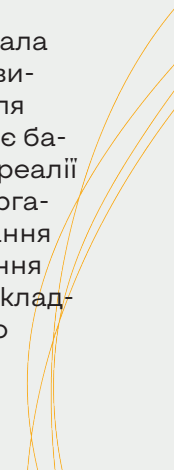
У СКЛАДНИЙ ДЛЯ УКРАЇНИ РІК ЦЕНТРАЛЬНІЙ ВИБОРЧІЙ КОМІСІЇ ДОВЕЛОСЯ ПРИЙМАТИ НЕТИПОВІ РІШЕННЯ:

постанову **«Про деякі питання діяльності територіальних виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення місцевих виборів, у період дії воєнного стану»**, якою на період воєнного стану на окремих територіях України (де перебувають збройні сили РФ) зупинено виконання повноважень та діяльність ТВК і їхніх членів;

про **неможливість призначення проміжних виборів народних депутатів** через воєнний стан;

не визнавала обраними народними депутатами України в загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі наступного за черговістю кандидата у виборчому списку політичної партії, діяльність якої за рішенням суду визнано заборонею.

А головне – Комісія напрацювала пропозиції щодо проведення виборів після війни. Тому що після перемоги України на нас чекає багато виборів. Але післявоєнні реалії можуть суттєво ускладнити організацію і проведення голосування виборців у країні. Наше завдання зараз – підготуватись до найскладнішого голосування країни, що чекає попереду.

НАЙБІЛЬШІ ВИКЛИКИ ДЛЯ МАЙБУТНІХ ВИБОРІВ:

1.

Переміщення мільйонів українців у межах країни та за кордон. Ці виборці мають бути забезпечені правом обирати та бути обраними.

2.

Зруйнована інфраструктура для голосування – це відсутність приміщень для роботи виборчих комісій та проведення виборів.

3.

Неактуальний реєстр виборців на значній кількості територій. Також, якщо враховувати процес підготовки до виборів, на сьогодні маємо різні типи територій – які були/ не були окуповані і тому терміни створення умов для виборів там будуть різні.

Комісія вважає за доцільне розпочати на рівні відповідного комітету Верховної Ради України широку фахову дискусію всіх зацікавлених сторін із залученням представників громадянського суспільства та міжнародних експертів щодо післявоєнних виборів.

Також ЦВК пропонує низку змін до виборчого законодавства.

*Комісії
під час війни*

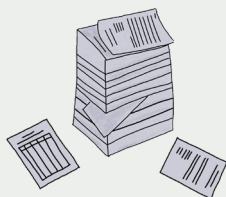
ЦИФРИ І НАПРАЦЮВАННЯ

НЕЗВАЖАЮЧИ НА ПОВНОМАСШТАБНУ ВІЙНУ, РОБОТА В КОМІСІЇ ТРИВАЛА БЕЗПЕРЕРВНО

Станом на **31 грудня 2022 року** отримано, здійснено попередній розгляд та зареєстровано **4 105 вхідних документів**.

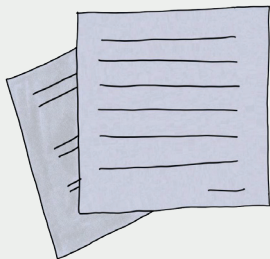
До 24 лютого 2022 року здійснювалась підготовка до проміжних виборів народного депутата України в ОВО #206 та місцевих виборів. Було опрацьовано **141 документ** учасників виборчого процесу, що надійшов до Комісії під час підготовки та проведення проміжних виборів народного депутата України 27 березня 2022 року в ОВО #206 (Чернігівська область), **700 документів** учасників виборчого процесу, що надійшли до Комісії під час підготовки та проведення повторних, проміжних та позачергових місцевих виборів у 2022 році, та **11 документів**, що надійшли з питань проведення всеукраїнського референдуму.

Зареєстровано **1 247 вихідних документів**, а сформовано та відправлено – **1 800 пакетів** для відправки.

ТАКОЖ:

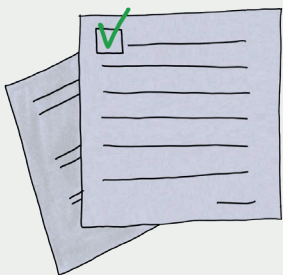
ОПРАЦЮВАЛИ:

241 подання місцевих організацій політичних партій – суб'єктів подання кандидатур до складу територіальних виборчих комісій щодо заміни членів територіальних виборчих комісій;

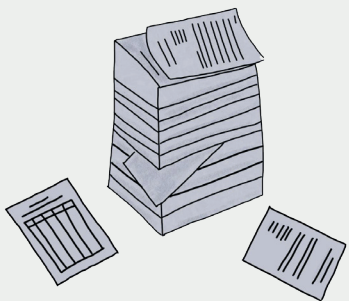
333 запити на отримання інформації, а також **звернення** (заяви, скарги), що надійшли до Центральної виборчої комісії;

ЗАБЕЗПЕЧИЛИ:

опрацювання **655 рішень** територіальних виборчих комісій з питань заміщення депутатів місцевих рад у межах відповідних регіонів України та інформації про перебіг виборчого процесу відповідних місцевих виборів згідно з Порядком інформування Центральної виборчої комісії про перебіг виборчого процесу місцевих виборів, затвердженим постановою Центральної виборчої комісії від 25 серпня 2020 року #200;

РОЗГЛЯНУЛИ:

40 скарг, 20 з яких було повернуто суб'єктам звернення зі скаргою без розгляду (у зв'язку з недотриманням суб'єктами звернення зі скаргою вимог закону щодо форми та змісту скарги), **10** – залишено без розгляду по суті, **2** – відмовлено у задоволенні, **5** – відкликано суб'єктами звернення зі скаргою, стосовно **3** надано письмові відповіді (указані скарги надійшли до Комісії засобами електронної пошти без засвідчення кваліфікованим електронним підписом).

У 2022 році Комісія була стороною в **45 судових справах**, з яких у **37 судових справах** Комісію було залучено до участі у справі як відповідача, у **8 справах** – як третю особу, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору.

У **5 судових справах** судом першої інстанції постановлено рішення про відмову в задоволенні вимог до Комісії, у **2 справах** – закрито провадження, в **1 справі** – повернуто позовну заяву. В інших судових справах триває розгляд.

З особливостями, визначеними статтею 273 КАС України, у 2022 році було розглянуто **1 справу**, за результатами розгляду якої у задоволенні позовних вимог до Комісії було відмовлено.

У **18 кримінальних провадженнях**, що розглядаються судами, Комісія бере участь у процесуальному статусі потерпілого. Загалом у 2022 році було опрацьовано **115 документів**, які надійшли від судових органів.

Протягом 2022 року Комісія провела **39 засідань** Комісії, з них 26 – у режимі відеоконференції. Загалом протягом 2022 року було прийнято **122 постанови ЦВК, зокрема:**

20

щодо організації підготовки та проведення проміжних виборів народного депутата України в ОВО #206;

12

щодо заміщення народних депутатів України, обраних у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі, повноваження яких були достроково припинені;

15

про зміни в складі територіальних виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення місцевих виборів.

4

*Робота Комісії
під час війни*

**ЗМІНИ ДО СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУ
ЦЕНТРАЛЬНОЇ ВИБОРЧОЇ КОМІСІЇ
НА 2020 - 2025 РОКИ ТА СТВОРЕННЯ
ЦЕНТРУ ПІДГОТОВКИ УЧАСНИКІВ
ВИБОРЧИХ ПРОЦЕСІВ**

У 2022 році Комісія пройшла екватор терміну, який закладався на реалізацію Стратегічного плану Центральної виборчої комісії на 2020 – 2025 роки (далі – Стратегічний план). Комісія успішно реалізовує передбачені заходи, про що свідчать позитивні відгуки та відзнаки.

ЦВК визнано лауреатом Міжнародної правозахисної премії **«Zero Project Award»**.

03 грудня 2022 року IFES Україна та Центральна виборча комісія отримали визнання лауреата Міжнародної премії з прав людини від Zero Project за інноваційні практики забезпечення доступності виборчих процесів для виборців з інвалідністю та їх активної участі в політичному житті. Зокрема, йдеться про пілотування під час місцевих виборів 2020 року та подальше впровадження інклюзивних інформаційно-просвітницьких плакатів з QR-кодами. Під час сканування коду смартфоном виборці з порушеннями слуху та зору змогли отримати всю необхідну інформацію про виборчий процес українською жестовою мовою, а також в аудіоформаті.

Водночас стрімке впровадження інформаційних технологій у державному секторі, проведення реформ у різних сферах, зміни та вдосконалення законодавства України, зокрема виборчого та референдумного, а також повномасштабне вторгнення РФ на територію України спонукали до перегляду Стратегічного плану та його часткового оновлення.

Зміни до Стратегічного плану Комісія внесла у всіх п'яти напрямках: **інституційна спроможність, якість та прозорість, просвіта, співпраця й технологічна модернізація**. Саме напрям «технологічна модернізація» найбільше потребував перегляду, адже задля доступності, відкритості та прозорості виборчих і референдумних процесів законодавство передбачає використання автоматизованих інформаційно-аналітичних систем, а також упровадження електронних сервісів на виборах та референдумах. Усе це не може бути реалізовано без побудови нової сучасної системи, що функціонуватиме за єдиними правилами інформаційної взаємодії та інтеграції. Розробка і впровадження такої інформаційно-аналітичної системи Комісії є більш масштабним завданням, ніж було передбачено Стратегічним планом. Тож до Стратегічного плану внесено відповідні зміни з урахуванням безпекової ситуації в Україні та реалій сьогодення.

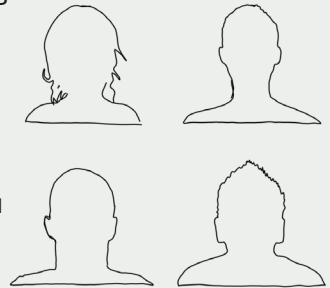
Попри те, що наразі неможливо передбачити тривалість воєнного стану в Україні, Комісія працює на розвиток демократії та намагається забезпечити готовність до проведення виборів, потреба у призначенні яких постане після припинення чи скасування воєнного стану в країні.

СТВОРЕННЯ ЦЕНТРУ ПІДГОТОВКИ УЧАСНИКІВ ВИБОРЧИХ ПРОЦЕСІВ

ПЕРЕДІСТОРІЯ

Утворення та забезпечення функціонування Центру підготовки учасників виборчих процесів було закладено у Стратегічному плані. У 2016 році ЦВК та Міжнародна фундація виборчих систем запустили Центр управління навчанням учасників виборчих процесів (Тренінговий центр). Протягом останніх шести років завдяки ресурсам і персоналу Центру управління навчанням учасників виборчих процесів за технічної допомоги IFES забезпечувалась організація навчання та підтримка зміцнення потенціалу для українських адміністраторів виборів і ключових зацікавлених сторін.

Загалом було проведено **2 200 освітніх заходів** для 150 тис. учасників та організовано першу всеукраїнську навчальну кампанію онлайн для тисяч членів виборчих комісій під час пандемії напередодні виборів. Протягом цього періоду міжнародні партнери та місії спостереження за виборами оцінили парламентські і президентські вибори в Україні у 2019 році та місцеві вибори 2020 року як демонстрацію значного прогресу на шляху до демократичних та європейських амбіцій України.

14 січня 2022 року на засіданні ЦВК прийняла рішення про схвалення Концепції утворення та функціонування Центру підготовки учасників виборчих процесів та про його утворення, а також затвердила Положення про Центр. Проте у зв'язку з повномасштабною військовою агресією рф процес інституціоналізації Центру зтягується.

Центр покликаний забезпечити виконання Комісією повноважень щодо підвищення правової культури, організації навчання членів виборчих комісій, інших учасників виборчого процесу та процесу референдуму.

ЦВК прагнутиме зробити Центр головним навчальним майданчиком з питань організації виборчих процесів та процесів референдуму, а також просвіти виборців. Комісія докладатиме зусиль, щоб Центр під її егідою продовжував організовувати навчання на найвищому професійному рівні і надавати всебічну підтримку адміністраторам виборів та іншим зацікавленим сторонам, одночасно зміцнюючи можливості ЦВК.

На жаль, через повномасштабну військову агресію рф проти України поки що неможливо розпочати практичну діяльність Центру, але вже після нашої Перемоги ми повернемося до вирішення цього питання.

НАВЧАННЯ ФАСИЛІТАТОРІВ

Через повномасштабне вторгнення рф проведення заходів з навчання та просвіти призупинилося. Проте в листопаді відбулася знакова офлайн-подія – **тренінг BRIDGE** з підготовки фасилітаторів – фахівців, які забезпечують успішну групову комунікацію. Серед учасників – представники Комісії, міжнародних організацій, а також фахівці, що мають досвід проведення навчання для учасників виборів. Такий захід проводиться в Україні вдруге. На заваді проведення такого заходу ставала спочатку пандемія, спричинена Covid-19, а згодом і повномасштабне вторгнення рф в Україну. Проте в листопаді 2022 року тренінг, метою якого було напрацювання учасниками навичок фасилітаторів, розуміння особливостей застосування методології проведення тренінгів за міжнародною програмою **BRIDGE** для учасників виборів, все ж відбувся. І це – ще одна сходинка для відбудови України після перемоги, професіоналізації тих, хто буде задіяний в організації, підготовці та проведенні виборів.

Робота Комісії
під час війни

ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР
ВИБОРЦІВ

24 лютого 2022 року на час дії воєнного стану ЦВК **зупинила функціонування** автоматизованої інформаційно-комунікаційної системи «**Державний реєстр виборців**» (далі – **АІКС ДРВ**) з метою захисту цілісності бази даних Державного реєстру виборців (далі – Реєстр), забезпечення захисту персональних даних Реєстру, що зберігаються у цій базі, захисту Реєстру від несанкціонованого доступу, незаконного використання, копіювання, спотворення, знищення його даних та забезпечення кіберзахисту.

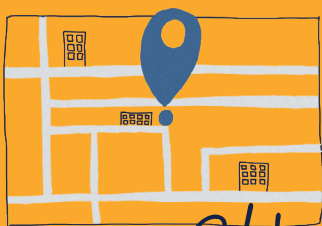
На цей період припинилося і ведення Реєстру органами ведення Реєстру. Служба розпорядника Реєстру організувала роботу щодо захисту цілісності бази даних Реєстру, його апаратного та програмного забезпечення.

РЕЄСТР ДО ВІЙНИ. ЦИФРИ.

До 24 лютого 2022 року погоджено в АІКС ДРВ **122 подання** про зміни до переліку виборчих дільниць, утворених на постійній основі, в яких містяться відомості про **582 зміни**, що стосуються **561 виборчої дільниці**.

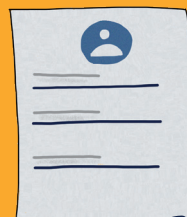
Виготовлено списків виборців для **30 виборчих дільниць**.

Загальні статистичні **відомості функціонування АІКС ДРВ** до початку дії воєнного стану в Україні:

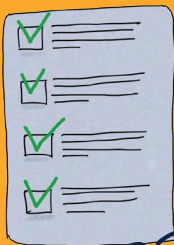
287 924

кількість змін виборчих адрес виборців;

159 689

кількість змін ідентифікаційних персональних даних виборців;

581 936

кількість опрацьованих записів відомостей періодичного поновлення;

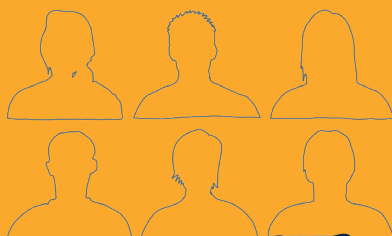
43 917

кількість опрацьованих наказів керівників відділів ведення Реєстру;

57 712

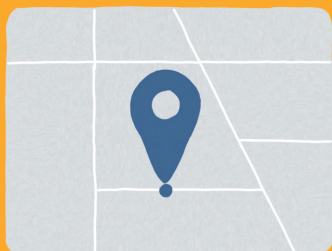
кількість виборців, які набули права голосу;

106 929

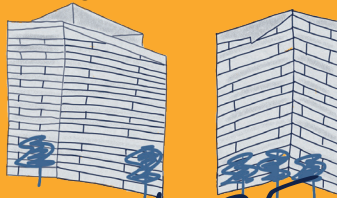
кількість виборців, які втратили право голосу:

виборці, які померли - **106 196**
припинено громадянство України яких припинено - **302**
громадяни, визнані недієздатними - **431**

355

кількість нових вулиць;

10 495

кількість нових будинків.

Після 24 лютого

постійно проводився моніторинг діяльності органів ведення Реєстру, збереження обладнання, переданого їм для забезпечення функціонування Реєстру;

постійно збиралася та аналізувалася інформація щодо проблемних питань, які виникали у відділах ведення та відділах адміністрування Реєстру в процесі їх діяльності;

щоденно надавалася консультативна допомога органам ведення Реєстру щодо їх функціонування під час дії воєнного стану.

Робота Комісії
під час війни

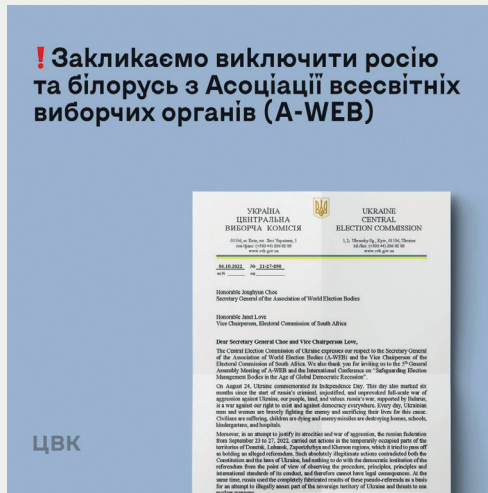

МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ

У 2022 році міжнародна співпраця значною мірою була спрямована на те, щоб донести світу інформацію про злочини рф, які посягають на світові демократичні цінності, закликати цивілізовані країни припинити будь-яку співпрацю з державами-агресорами, а міжнародні організації, що займаються виборами, вилучити зі своїх лав виборчі органи рф і білорусі.

Так, органам адміністрування виборів понад **130 держав надіслано звернення Комісії** щодо забезпечення підтримки України у питанні виключення з міжнародних установ та організацій ОАВ рф та білорусі через повномасштабну воєнну агресію, проведення псевдо-референдумів та анексію окремих територій України.

04 жовтня, продовжуючи звертатися до цивілізованого світу, Комісія заклікала виключити рф та білорусь зі складу Асоціації всесвітніх виборчих органів (A-WEB).

Про це йшлося у відкритому листі Олега Діденка до керівництва A-WEB.

Копію листа надіслано також членам Асоціації всесвітніх виборчих органів. У листі закликали засудити агресивну війну рф за підтримки білорусі проти України й демократії та прийняти резолюцію, яка припинить участь країн-агресорів в Асоціації, а також співпрацю з їхніми виборчими органами до встановлення демократії в цих країнах.

Зокрема, до Бюро демократичних інститутів і прав людини (БДІПЛ) ОБСЄ щодо необхідності усунення громадян країн-агресорів від роботи в місіях спостереження за виборами, виконання ними обов'язків у відділі виборів БДІПЛ та утримання від розгляду їхніх подань на заміщення вакантних посад.

5

закордонних відряджень керівництва Комісії та співробітників її Секретаріату.

Зокрема, до Сполучених Штатів Америки з метою проведення низки зустрічей з іноземними партнерами стосовно розширення підтримки України в сфері демократії та сприяння ЦВК у виборчих питаннях через здійснення відповідних проєктів міжнародної технічної допомоги.

Члени Комісії брали участь у третій зустрічі Регіональної мережі з виборчого правосуддя Європи та Євразії у місті Скоп'є (Північна Македонія) та у Другому симпозиумі **«Іноземний вплив на демократичні інститути»** в Празі.

Також представники ЦВК спостерігали за парламентськими виборами в Латвії.

У місті Страсбург (Французька Республіка) делегація Комісії взяла участь у складі парламентсько-урядової делегації України на чолі з Першим заступником Голови Верховної Ради України у багатосторонньому діалозі високого рівня **«Добре демократичне врядування в Україні: досягнення, виклики та шлях вперед у повенний період»**, Всесвітньому форумі за демократію та зустрічах з керівництвом Ради Європи та Парламентської асамблеї Ради Європи.

*Страсбург,
2022*

Який подальший шлях розвитку доброго демократичного врядування в Україні в повоєнний період?

Як забезпечити поступовий перехід від військової адміністрації в режимі воєнного стану до цивільної адміністрації?

Як забезпечити демократичне середовище для виборів та виборчі права громадян у повоєнній Україні?

Мета *діалогу*

досягти згоди між ключовими національними зацікавленими сторонами щодо подальших дій удосконалення законодавчої бази, які стосуються багаторівневого врядування та виборів (у світлі європейських стандартів та належних практик).

З боку ЦВК, зокрема, йшлося про такі важливі речі, як:

необхідні умови проведення післявоєнних виборів (насамперед безпекові);

велика кількість внутрішньо переміщених осіб та українці за кордоном;

актуалізація Реєстру і створення належних умов для складання та уточнення списків виборців.

10

онлайн заходів з представниками міжнародних організацій та ОАВ інших країн:

Зокрема, ще до повномасштабного вторгнення у рамках розширення співпраці з органами адміністрування виборів іноземних держав заступник Голови ЦВК Віталій Плукар та секретар Комісії Олена Гатаулліна провели онлайн-зустріч із представниками Виборчого органу Швеції. Представники центральних органів адміністрування виборів поділились інформацією про виборчі системи своїх країн, особливості та статус виборчих комісій. Учасники зустрічі обмінялись інформацією про методи протидії кібератакам та обговорили способи протидії дезінформації.

Також у 2022 році Комісія вела:

перемовини з виборчими органами окремих країн щодо перспектив створення Асоціації органів адміністрування виборів у Європі після розпуску АОВЄ;

консультації із зацікавленими сторонами щодо приєднання до інших міжнародних профільних утворень, зокрема інституту International IDEA.

Голова та члени Комісії регулярно зустрічалися з представниками міжнародних організацій та керівництвом дипломатичних установ, органами адміністрування виборів інших країн.

Закрема:

28 березня Президент Міжнародної фундації виборчих систем (IFES) Тоні Банбері особисто прибув в Україну та зустрівся з Головою ЦВК Олегом Діденком. Така зустріч в Україні відбулася вперше. Тоні Банбері приїхав, аби засвідчити свою підтримку та подальше сприяння розвитку демократії в нашій державі. Олег Діденко розповів про особливості роботи Комісії у воєнний час та обговорив з партнерами шляхи підтримки Комісії зараз, а також після перемоги;

10 червня відбулась зустріч Голови Комісії Олега Діденка та Координатора проєктів ОБСЄ в Україні Посла Генріка Вілладсена;

Систематично відбувалися зустрічі Олега Діденка із Старшим директором IFES в Україні Пітером Ербеном.

ПРОЄКТИ МІЖНАРОДНОЇ ТЕХНІЧНОЇ ДОПОМОГИ

У рамках **6 проєктів** міжнародної технічної допомоги, що реалізуються ЦВК спільно з міжнародними організаціями, було досягнуто запланованих результатів.

Так, спільно з **Міжнародною фундацією виборчих систем в Україні** у рамках 4 проєктів міжнародної технічної допомоги «**Забезпечення ефективної участі громадян у впровадженні реформ для ґендерної рівності**», «**Програма ефективної та відповідальної політики (U-RAP) (Компонент III)**», «**Прогрес України через демократичні вибори та змістовну участь (UADEM)**», «**Сприяння правам осіб людей з інвалідністю шляхом розробки інклюзивних законів та політики**» протягом 2022 року було:

- 1.** Підготовлено навчальний посібник «**Навчання членів виборчих комісій: методичні рекомендації щодо організації та проведення тренінгів з питань виборів та референдумів**».
- 2.** Проведено тренінг для членів окружної виборчої комісії з виборів народних депутатів України ОВО #206 (Чернігівська область) з питань організації підготовки та проведення проміжних виборів народного депутата України 27 березня 2022 року (12 учасників).
- 3.** Надано підтримку Комісії в ефективному обміні передовими практиками/досвідом у питаннях забезпечення принципу ґендерної рівності у виборчих процесах з іноземними органами адміністрування виборів у межах діяльності Міжнародної асоціації жінок в адмініструванні виборів.
- 4.** 18 лютого проведено круглий стіл «**Законодавче забезпечення організації та проведення місцевого референдуму в Україні**» щодо місцевого референдуму з метою обговорення положень законопроекту «**Про місцевий референдум**» та проєкту висновку Венеційської комісії.

Спільно з **Координатором проєктів ОБСЄ в Україні** в межах реалізації проєкту міжнародної технічної допомоги **«Посилення кібербезпеки і прозорості виборчих процесів в Україні»** протягом 2022 року було:

завершено оновлення програмного забезпечення і контент чат-боту «ЦВК про вибори»;

оцінено стан інформаційно-телекомунікаційних систем та кібербезпеки Комісії та надано рекомендації тощо.

Разом з **Офісом Ради Європи в Україні** в межах виконання проєкту міжнародної технічної допомоги **«Підтримка прозорості, інклюзивності та чесності виборчої практики в Україні»** (фаза III) протягом 2022 року було досягнуто таких результатів:

- 1.** Організовано та проведено онлайн-презентацію результатів дослідження **«Децентралізація органів адміністрування виборів: порівняльний огляд організаційної структури та практики в Європі»** членам та представникам Секретаріату ЦВК.
- 2.** Надруковано 50 примірників збірки вибраних рішень ЄСПЛ щодо виборчих справ (12 рішень), перекладених українською мовою.
- 3.** Здійснено аналітичне дослідження питання функціонування політичних партій в Україні в контексті викликів воєнного та післявоєнного періодів **«Функціонування політичних партій в Україні: виклики війни та післявоєнні перспективи»**.
- 4.** Проведено аналітичне дослідження щодо викликів та перспектив збалансованої політичної участі та представництва жінок та чоловіків у післявоєнний період **«Гендерна рівність та збалансована політична участь і представництво жінок та чоловіків у суспільно-політичних процесах в Україні у повоєнний період: виклики та перспективи»**.

РЕАЛІЗОВАНО:

41

захід у межах проєктів міжнародної технічної допомоги «Забезпечення ефективної участі громадян у впровадженні реформ для ґендерної рівності»; «Програма ефективної та відповідальної політики (U-RAP) (Компонент III)»; «Прогрес України через демократичні вибори та змістовну участь (UADEM)»; «Сприяння правам осіб людей з інвалідністю шляхом розробки інклюзивних законів та політики», які реалізуються Комісією спільно з Міжнародною фундацією виборчих систем.

ПРОВЕДЕНО:

10

заходів у межах проєкту міжнародної технічної допомоги «Підтримка прозорості, інклюзивності та чесності виборчої практики в Україні» (фаза III), який реалізується Комісією спільно з Офісом Ради Європи в Україні.

ЗДІЙСНЕНО:

7

заходів у межах проєкту міжнародної технічної допомоги «Посилення кібербезпеки і прозорості виборчих процесів в Україні», який реалізується Центральною виборчою комісією спільно з Координатором проєктів ОБСЄ в Україні.

**ЗАРЕЄСТРОВАНО/
ПРОЛОНГОВАНО/
ПОДАНО НА РЕЄСТРАЦІЮ**

3

проєкти міжнародної технічної допомоги.

*Робота Комісії
під час війни*

КОМУНІКАЦІЯ

У 2021 році ми зосереджувалися на аналізі контенту в соцмережах та стратегічному плануванні. У 2022 році змінилося все: заплановане змінилося антикризовою комунікацією. 24 лютого розпочалася повномасштабна військова агресія РФ проти України. І з того часу відбувся чіткий поділ на чорне і біле. Фраза «не все так однозначно» стала мемом, бо все, як ніколи, стало однозначним. І значною мірою це стосується комунікації державних органів.

Стримана до війни, тепер комунікація максимально чітка, стійка, з твердими і незмінними наративами, оперативна і максимально наближена до людей. Те, що раніше сприйнялося б за зухвалість, на сьогодні є необхідною складовою транслявання своєї позиції. Без позиції тепер немає комунікації.

Свою чітку та тверду позицію Комісія висловлювала на всіх можливих **майданчиках**:

СЕРЕД НИХ:

за підсумками засідань ЦВК, зокрема про перебіг організації підготовки та проведення проміжних виборів народного депутата України, місцевих виборів, всеукраїнського референдуму за народною ініціативою;

за підсумками участі керівництва та членів ЦВК у міжнародних зустрічах, громадсько-політичних заходах;

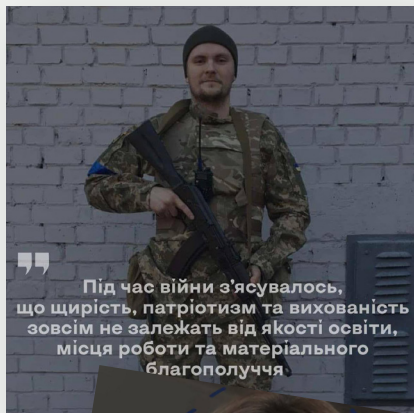
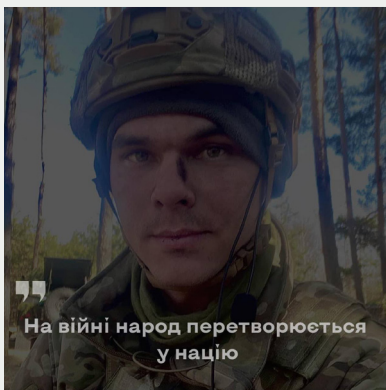
щодо незаконності проведення псевдо-референдумів на тимчасово окупованих територіях та нікчемності їх результатів;

щодо кримінальної відповідальності за найманство, колабораціонізм, відповідальність за порушення міжнародного права стосовно цивільного населення;

присвячені Дню незалежності України;

присвячені 25-річчю ЦВК.

У березні ми започаткували рубрику в соціальних мережах про воєнні злочини РФ, а також рубрику «**Правила життя**», у якій розповідали про співробітників Комісії, які пішли до лав ЗСУ, та колеґ-волонтерів.

ОХОПЛЕННЯ МАТЕРІАЛІВ

103 514

постів

29 287

сторіз

167 904

охоплення

40 097

відвідування сторінки

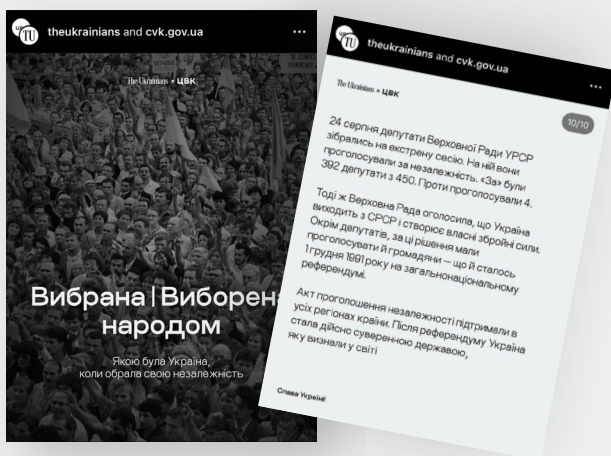

46 311

охоплення
постів

Попри складнощі і перепони ми зосередились на реалізації просвітницьких проєктів у співпраці з медіа. Започаткували авторську колонку в інтернет-виданні «Українська правда».

Одним з таких став мультимедійний проєкт **«Вибрана/Виборена народом»**, створений разом з українським медіа The Ukrainians. Нашою метою було поглибити знання нинішніх і майбутніх виборців про демократичні процеси в Україні через призму вибору і відповідальності за вибір на прикладі проголошення Незалежності України. Через текст, фото, відео, аудіо хотіли показати, ким були ті, хто обрали для України незалежність; чим вони жили, у що вірили, як і за що боролись. Це 5 історій українців, які розповідають про свій вибір.

ЗАГАЛЬНІ ПОКАЗНИКИ СПЕЦПРОЄКТУ:

1 898

користувачів зайшли на сайт та взаємодіяли з ним (вмикали аудіо, гортали текст, дивились відео).

100+

користувачів заходили на сайт більше 1 разу.

13 хвилин

в середньому користувачі перебували на сайті.

25 300

Взаємодія з дописами.

103 000

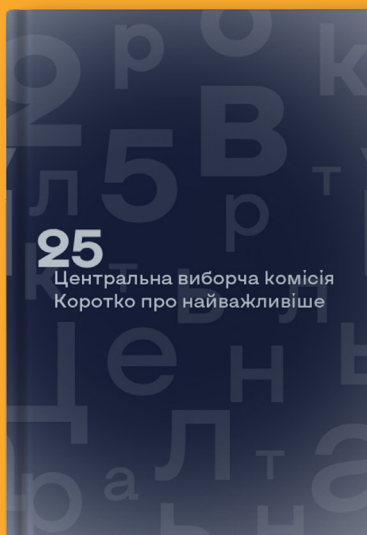
Охоплення у соцмережах.

У межах відзначення 25-річчя Центральної виборчої комісії разом з The Village в рубриці **«Де я працюю?»** розповіли про будівлю ЦВК та її героїв: працівників Комісії, які поділились спогадами роботи та життя у будівлі, розташованій на площі Лесі Українки, 1.

Ми хотіли показати внутрішню «кухню» держоргану та розповісти особисті історії людей, які відповідають за вибори та референдуми в Україні.

Щоб розповісти про 25 років Центральної виборчої комісії – створили ілюстровану брошуру, де спробували просто і зрозуміло показати, якою Комісія починала роботу і якою є сьогодні. Здається, це найлаконічніша розповідь про історію Комісії, нашу роботу, головні досягнення та виклики.

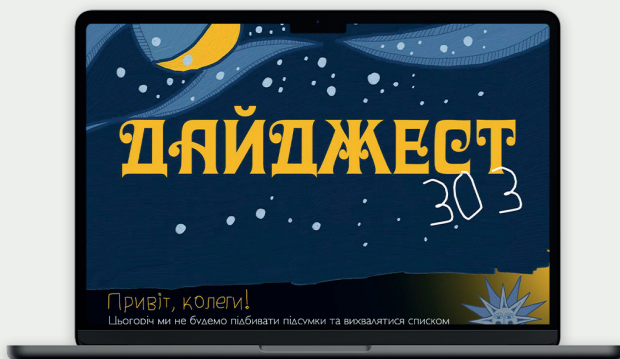

Також протягом року розробили мерч ЦВК. Створили макети для худі, шоперів, зарядних пристроїв та канцелярії. Виготовили кілька варіантів деяких позицій для тестування та покращення моделей. Мерч ЦВК стане не лише елементом корпоративної культури. Хочемо таким чином (через одяг зокрема) також поширювати наші головні глобальні меседжі та ідеї. Мерч повинен стати одягом, який засвідчує цінність кожного людського голосу/вибору. Його власники – це люди, що не «поза політикою» та ніколи не використовували «мій голос нічого не вирішує».

ВНУТРІШНЯ КОМУНІКАЦІЯ

На підтримку морального духу співробітників Комісії ми продовжували готувати та розсилати внутрішні дайджести. У 2022 році їх було 8.

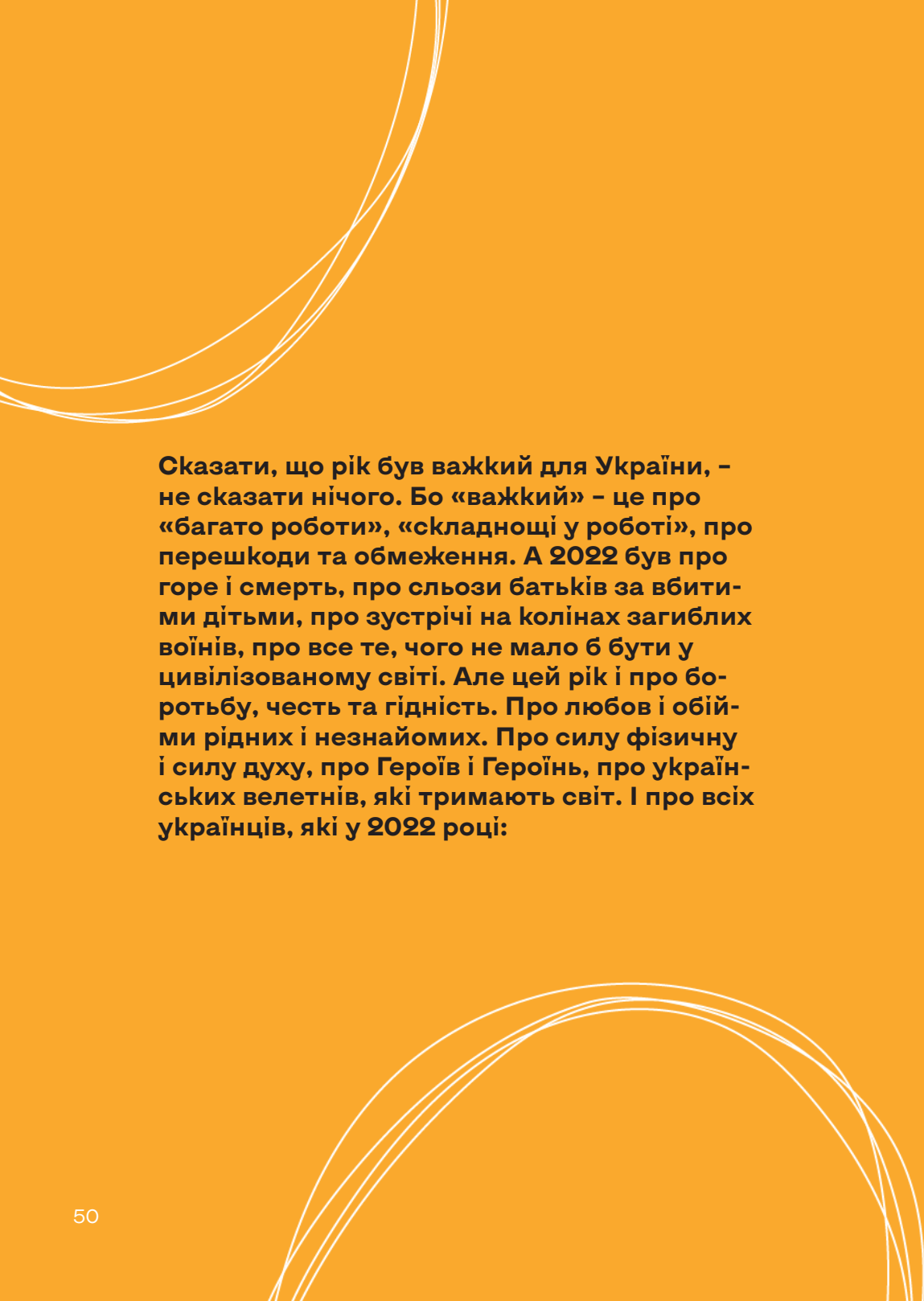

Значну увагу зосередили на підтримці співробітників Комісії, які захищають Україну у складі ЗСУ. Був створений окремий напрям, який з перших днів повномасштабного вторгнення відповідальний за закривання потреб колег-бійців. Завдяки спільним зусиллям намагаємось забезпечити наших воїнів усім необхідним.

Продовжуємо підтримувати наших колег-військових, забезпечувати оперативну подачу інформації про діяльність ЦВК, кричати в усі рупори про воєнні злочини РФ та закликати світ припинити будь-яку співпрацю з країнами-агресорами.

Працюємо на перемогу та комунікуємо про те, чим займатимемось після перемоги.

Сказати, що рік був важкий для України, – не сказати нічого. Бо «важкий» – це про «багато роботи», «складнощі у роботі», про перешкоди та обмеження. А 2022 був про горе і смерть, про сльози батьків за вбитими дітьми, про зустрічі на колінах загиблих воїнів, про все те, чого не мало б бути у цивілізованому світі. Але цей рік і про боротьбу, честь та гідність. Про любов і обійми рідних і незнайомих. Про силу фізичну і силу духу, про Героїв і Героїнь, про українських велетнів, які тримають світ. І про всіх українців, які у 2022 році:

ВОЮВАЛИ,

ВОЛОНТЕРИЛИ,

ЖАРТУВАЛИ,

ПРАЦЮВАЛИ,

ЦВК долучилась до обговорення результатів дослідження ГМ ОПОРА

БУДУВАЛИ МАЙБУТНЄ.

Не коли, а як:

ЦВК про можливі зміни під час наступних виборів

Після Першої та всієї війни з Американою і Європою ми мали масові політичні протести й бунти проти влади. Як у результаті, так і обирали об'єднуватися, мусули це робити. Демонстрації, які проводили

Перші вибори після перемоги. Що ЦВК пропонує?

Додаткові виборчі дільниці в Україні та за кордоном

*тимчасово, під час процесування застосування виборів

Обмеження для спостереження за виборами

*впливати на вибори, діяти на вибори, впливати на вибори, впливати на вибори

Організація і проведення виборів у тимчасових спорах

*впливати на вибори, впливати на вибори

Безумовне фінансування місцевих виборів місцевою радою

*впливати на вибори, впливати на вибори

ПОПРИ ВСЕ

І заради всього, що нас чекає далі.

ЦВК

2022

площа Лесі Українки, 1
press@cvk.gov.ua